

Társadalomkutatások a Dél-Alföldön

A Szegedi Akadémiai Bizottság munkájáról — megalakulásának 25. évfordulója ürügyén és alkalmából — az elmúlt évben többször tudósítottunk e hasábkon. Az ősszel újjaalakult szakbizottságokat a következőkben tervezük bemutatni — elsőként a jelentős társadalomtudományi kutatásokat összefoglaló Filozófiai és Történettudományi Szakbizottságot. Ennek tavaly novemberben újonnan választott elnöke Kristó Gyula, a történettudomány doktora, a JATE tanszékvezető tanára. Pillanatnyilag alkotói szabadságon van — legújabb, a történeti Magyarország megyéinek kialakulásával foglalkozó könyvén dolgozik —, mégis készséggel adott tájékoztatást a szakbizottság feladatairól és terveiről.

— *Legelőször talán azokat a kereteket, a szervezeti rendszert segítsen, kérem, áttekinteni, amelyben dolgoznak!*

— Az akadémiai szakbizottságok általában a munkabizottságokban fejtik ki tevékenységüket. Nálunk három régebbi és három újabb létezik: a Latin-Amerika története, a Jelenkortörténeti és a Régészeti-antropológiai munkabizottságok hosszabb ideje folytatnak eredményes kutatásokat. Az idén alakult meg a Filozófiatörténeti és az Agrártörténeti munkabizottság, mostanában szerveződik a Technikatörténeti, amely a tárgyi néprajzot is integrálja. Korábban hozzánk tartozott, most az újonnan alakult Pedagógiai és Pszichológiai szakbizottság vette át a társadalmi beilleszkedés zavarait vizsgáló munkabizottságot.

— *A felsorolásból is kitészik, hogy a társadalomtudományok sok ágát, főként az úgynevezett ideológus természetű-jellegű tudományokat fogja össze a szakbizottság. Ez rendkívüli felelősséget követel.*

— Valóban olyan társadalomtudományokat művelnek kutatóink, amelyeknek politikus volta tagadhatatlan. A felelőségünk nagy, különösen abban a tekintetben, hogy a tudományok természetének megfelelően, a tárgyak által megkövetelt módon, regionális-, dél-alföldi jelleggel kutassunk. A történeti folyamatok sokszor nem vesznek tekintetbe mesterséges határokat, mondjuk megyei elkülönültségeket. Az a törekvésünk, hogy a tárgyaknál fogva nem regionális természetű tudományok kutatásában pedig a helyi, speciális kutatói fölkészültségre és hagyományra legyünk tekintettel. A Latin-Amerika-kutatásoknak például Szegeden nagy hagyományai és jó eredményei vannak.

— *Melyek azok a főbb, konkrét feladatok, amelyek a szakbizottságra hárulnak?*

— A szakbizottság összegezi és szervezi az előbb ismertetett társadalomtudományi témakörökben a Dél-Alföldön folytatott kutatásokat. Rézint erkölcsi támogatás ez a kutatóknak; egyengetjük a fontos témák útját az Akadémia különféle szerveihez. Másodsor: saját szempontjaink, választásunk alapján módunk van anyagi támogatást adni kutatócsoportoknak, s nem túl nagy, de azért mindenképpen segítséget jelentő összegeket az egyénileg kutatóknak. A dolognak az a jelentősége, hogy a nagy intézményi háttérrel nem rendelkező, például a vidéki múzeumokban dolgozó emberek se legyenek magukra hagyva, ha értékes a munkájuk. Harmadsor: pályázatokat gondozunk. Jobbára egyéni kutatóknak írunk ki évről évre pályázatokat, ez a tevékenységünk örvendetesen nagyívű, élénk, sikeres. A SZAB saját módszerű káderneveléseket is elkönyvelhetünk, hiszen általában fiatalok pályáznak. A figyelmüket is tudjuk így irányítani, az azonos területek kutatóit egymáshoz közelíteni — a tudományos utánpótlást nevelni.

— *Néhány jellemző példát kérek: milyen munkák valósultak meg a szakbizottság égisze alatt, erkölcsi-anyagi támogatásával?*

— A Szegedi Akadémiai Bizottság erkölcsi támogatásával, az ezen a révén elnyert akadémiai pénzeszközök felhasználásával valósul meg az utóbbi idők egyik legnagyobb vállalkozása, az önközetes Szeged története. A kötetek anyagi terheit természetesen a városi tanács viseli, viszont az Akadémiai Központi Hivatalától 3 évig nem kevés összeget kaptunk anyaggyűjtésre. Ezt jobbra a szegedi sajtóanyag meghatározott szempontok szerinti kicédláztatására fordítottuk, olyan adattárat hozva így létre, amelyből sokáig dolgozhatnak a kutatók. A másik igen jelentős vállalkozás, fölfogásom sze-

rint nagy lépés az önálló könyvkiadás felé, a *Dél-alföldi évszázadok* című új könyvsorozat. A Békés és Csongrád megyei tanács anyagi áldozatvállalása tette lehetővé, hogy első könyve hamarosan megjelenhet. *Blazovich László* munkája, *A Tisza—Körös—Maros-köz középkori településrendje*, mint a cím jelzi, regionális jellegű, megye- és országhatároktól függetlenül tárja fel a történeti folyamatokat. A vállalkozáshoz Bács megye is csatlakozni fog, az akadémiai bizottság pedig a saját eszközeivel támogatja e sorozat létrejöttét, témákat ajánl, a színvonal s a tudományos profil alakításáért vállal felelősséget.

— *A munkabizottságok idejei tervei már elkészültek. Melyek a fontosabb kutatási folyamatok, és milyen főbb rendezvények lesznek?*

— A jelenkortörténet kérdéseivel erőteljesebben kell foglalkoznunk; ez azért fontos és egyszersmind nehéz, mert sok szállal kötődik a napi politikai gyakorlathoz. A Csongrád megyei kutatási segédletek, a pártarchívumban őrzött dokumentumok, továbbá tanácsulási anyagok mutatói már készülnek, ezt a munkát a többi megyére is ki kell terjesztenünk. Ugyanilyen jellegű, feltáró, áttekinthető, alapotó munkára van szükség az agrártörténeti munkabizottságban. Jórészt interdiszciplináris jellegű kutatásokat kell így előkészíteni, amelyekhez a történeteseknek agrártudományi szakembereket, ipari és szövetkezeti szakértőket is be kell vonni. Az értelmes együttműködés azzal a haszonnal jár, hogy a kutatásokhoz a szellemi és az anyagi bázist egyaránt meg tudjuk teremteni, vagyis sem dilettáns munkák nem születnek, sem a színvonalas kutatás nem marad pénz nélkül. A kérdés másik felére hosszas fölörölással válaszolhatnék, jó néhány, köztük nemzetközi konferenciánk, szemináriumunk lesz. Ezekben a hetekben Békéscsaban a hajdani ellenfelek, *Achim L. András* és *Bajcsy-Zsilinszky Endre* történeti szerepét tesszük mérlegre a szakemberek. Szeretnénk a hagyományt újítani, rangos régészeti konferenciát rendezni az ősszel. Novemberben Szegeden az MSZMP újjászervezésének 30. évfordulója alkalmából tudományos emlékülés lesz.